

ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ HAYATLARINDA KARŞILAŞTIKLARI ETİK OLMAYAN DAVRANIŞLAR: DİCLE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ¹

UNETHICAL BEHAVIOURS THAT INSTRUCTORS COME ACROSS DURING THEIR
CAREER: THE CASE OF DICLE UNIVERSITY

Behçet ORAL²

Yunus Emre AVCI³

Rasim TÖSTEN⁴

Öz

Bu araştırmanın temel amacı; öğretim elemanlarının mesleki hayatlarında karşılaştıkları etik dışı davranışları incelemektir. Temel amaca ulaşabilmek için; öğretim elemanlarının akademik araştırmalarında, meslektaşlarıyla ilişkilerinde, öğrencileriyle ilişkilerinde, eğitim-öğretim faaliyetlerinde ve bunların dışında en fazla gözlemledikleri etik dışı davranışların neler olduğu sorularına cevap aranmıştır. Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Amaçlar çerçevesinde hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Form, alt amaçlar doğrultusunda beş sorudan oluşmaktadır. Hazırlanan görüşme formu, Dicle Üniversitesi bünyesinde yer alan farklı fakültelerin öğretim elemanlarına araştırmacılar tarafından gidilerek doğrudan uygulanmıştır. Öğretim elemanlarının verdiği cevaplar araştırmacılar tarafından kayıtlı edilerek ve öğretim elemanlarının kendi yazılarıyla doldurduğu görüşme formu verileriyle bilgiler toplanmıştır. Araştırmaya 24 öğretim elemanı katılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma yaklaşımlarından betimsel analiz tekniği uygulanmıştır.

Araştırma bulgularına göre; öğretim elemanlarının akademik çalışmalarda gözlemledikleri en fazla ihlal edilen etik davranış; "intihal" olmuştur. Sonrasında çalışmaların orijinallikten uzak olması ve aynı çalışmanın farklı isimlerle birden çok yayınlanması gelmektedir. Öğretim elemanlarının meslektaşlarıyla ilişkilerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar ise sırasıyla; kıskançlık, negatif rekabet, bilimsel etiğe aykırı yardımlaşma ve ast-üst ilişkileri olmuştur. Öğretim elemanlarının öğrencileriyle ilgili gözlemlendiği etik dışı davranışlar ise öğrencilere yeterince değer vermeme, taraflı davranma ve öğrencileri özel işlerde çalıştırma olmuştur. Yine öğretim elemanlarının eğitim öğretim faaliyetlerinde karşılaştığı etik dışı davranışların başında derslere gereken önemin verilmemesi gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Mesleki Etik, Öğretim Elemanı

Abstract

The main aim of this study is to put forward unethical behaviours that instructors come across during their career. This is a qualitative research. A semi-structured interview form has been prepared regarding main and sub purposes of the study. The form consists of five purposes in accordance with sub-questions. The interview form has been applied by researchers of Dicle University. The answers given by the lecturers were recorded by the researchers and the information was gathered by the semi-structured interview form filled in by the lecturers. The study was attended by 24 lecturers. While analysing data, descriptive analysis technique was applied.

According to research findings, the most unethical behaviours that instructors witness are plagiarism. The instructors also agree that scientific researches are away from originality and some researches are duplicate studies. Unethical behaviours that instructors witness during their relationship with their colleagues are jealousy, negative competition, aid in violation of scientific ethics and superior-subordinate relationship. Unethical behaviours that instructors witness during their relationship with their students are underestimation of students, behaviours of sided acts, individual works. .. Unethical behaviours that instructors witness during their instructional activities is underestimation of instructional activities.

Keyword: Ethic, Professional Ethic, Instructors

¹Bu çalışmanın bir kısmı TODAİ tarafından Ankara'da düzenlenen II. Kamu Etiği Kongresinde (27-28 Mart 2013) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Prof. Dr., Dicle Üniversitesi, oralbehcet@gmail.com

³Yrd.Doç.Dr., Siirt Üniversitesi, yunusavci027@hotmail.com

⁴Yrd.Doç.Dr., Siirt Üniversitesi, rasimtosten@hotmail.com

1. GİRİŞ

Günlük hayatta, görsel ve yazınsal medyada kimi zaman ahlak ile etik kelimeleri birbirinin yerine kullanılabilen sözcükler olarak görülse de gerçekte ayrı kavramlardır. Ahlak, genellikle insanların kendi yaşantılarını şekillendiren bir ilkeler topluluğu, bir kurallar toplamı anlamına gelmektedir. Bu durumda bir meslek hayatından, evlilik hayatından bahsedildiği gibi bir meslek ahlakından, bir siyasal ahlaktan ve hatta bir evlilik ahlakından da söz etmek mümkündür. Etik ise ahlaktan farklı olarak, bu tür davranışları felsefi olarak inceleyen ve açıklamaya ve son çözümlemede değerlendirmeye çalışan felsefi soruşturma alanıdır (Arslan, 1994; Özdemir, 2008). Bu şekilde etik kavramını, felsefe, kültürleşme, bireysel ve grupsal tutumlar oluşturur. Sonuçta, düşünce örüntüleri, tutumlar, görüşler yorumlanır ve etik davranış dizileri meydana gelir (Gözütok, 1999).

Etik kavramı Yunanca, karakter ve davranış anlamına gelen “etos” sözcüğünden türetilmiş olup, felsefenin, ahlaki değerleri inceleyen dalıdır (Kirel, 2000; Aydın, 2002; Kuçuradi, 2003; Atayman, 2005; Dağlı ve Akyıldız, 2009; Gündüz ve Coşkun, 2012). Etik, bir etkinlik alanı olarak felsefenin bir dalı, bir ahlak felsefesi alanı, ahlaki olanın özünü ve temellerini araştıran bir felsefe etkinliğidir. Bu anlamda etik, insanın kişisel ve toplumsal yaşamındaki ahlaki sorunlarını ele alıp inceler (Akarsu, 2010). Etik kavramı daha kapsamlı bir şekilde, “Belli bir yaşama idealini hayata geçirebilmek için mücadele eden, çağı ve üyesi olduğu toplumun yaşayışını eleştiren, hatta mahkûm eden, mevcut değerler silsilesi yerine alternatif değerleri koyan, yaşama kurallarını açık seçik tanımlayan, kısaca hayata anlam katan ahlaki ilkeler teorisi, felsefe disiplini” olarak tanımlanabilir (Özmen ve Güngör, 2008). Nitekim etik, ahlaki olanın özünü ve temellerini araştıran bilim, insan davranışları ile ilgili problemleri inceleyen felsefe dalı olarak tanımlanmaktadır.

Etik, iyi-kötü, doğru-yanlış gibi kavramları inceleyen, değerler ve standartlar sistemi olarak tanımlanabileceği üzere etiğin özünde doğru ve yanlış ölçütler yatmaktadır. Söz konusu bu doğru ve yanlış ölçütler tüm mesleklerle ilişkin uygulamalarda gündeme gelmektedir. Günümüzde diğer mesleklerde olduğu gibi akademisyenlik mesleğinde de, meslek etiğine uygun davranışlar gösterilmesi büyük önem taşımaktadır (Uçak ve Birinci, 2008). Her meslek grubunun gerektirdiği bilgi, beceri ve kişisel özellikler doğal olarak kendi alanıyla ilgili akademisyenlikte de gereklidir. Akademisyen bir kişi, diğer meslek gruplarında görülen değer yargılarında çelişkiye düşme, kurallarla ve kararlarla anlaşamama gibi çeşitli durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler (Pelit ve Güçer, 2006).

Akademik etiği önemli kılan iki ana unsur vardır. Bunlar; akademik özerklik ve akademik özgürlüktür. Akademik özerklik, gerek yönetsel gerekse bilimsel açıdan akademisyenin devlete bağımlı olmamasıdır. Akademik özgürlük ise, Amerikan Profesörler Derneğine göre, bir akademisyenin dersini nasıl anlatacağı, içeriğinde nelere temas edeceği, araştırma yaparak bunların sonuçlarını paylaşması ve düşüncelerinden dolayı baskılardan hariç tutulması gibi anlamları içerir (Büken, 2006). Akademik hayatı paylaşacak olan tüm paydaşların bu iki önemli unsuru koruması ve sağlıklı sürdürmesi için akademik etik kurallarına dikkat etmesini zorunlu kılmaktadır (De George, 2003).

Bu bağlamda düşünüldüğünde akademisyenlerin sorumluluk alanları ile ilgili olarak kimi etik değerleri içselleştirmesi ve buna göre eylemlerde bulunmaları genel bir beklentidir. Akademik hayatta etik alanları için akademisyenlerin meslektaşlarıyla ilişkileri, öğrencilerle ilişkileri, eğitim öğretim faaliyetleri ve akademik faaliyetler (yayın, bildiri, kitap, akademik geziler, çalıştay vs.) gibi alanlar olarak tanımlamak mümkündür.

Etik ihlalinin nedenlerine bakıldığında etik dışı davranışlar bireysel özelliklerden kaynaklanabileceği gibi, toplumun yapısı, değerler ve ekonomik nedenlerden de kaynaklanabilir. Bu konuda farklı kesimlerde farklı nedenlerle etik dışı davranışlar olduğu bilinmekte, nedenler konusunda benzer açıklamalar yapılmaktadır (Hamilton, 2002). TÜBA (2002)'nin hazırlamış olduğu raporda etik ihlalinde dört temel neden yatmaktadır. Bunlar; eğitim eksikliği (örneğin, bilimsel araştırma etiği ve araştırma disiplini kazandırılmaması gibi), çok sayıda yayın yapma hırsı (çabuk yükselme, makam sahibi olma, şöhret arzusu nedenlerinden dolayı), yayınlarda nitelikten çok niceliğe önem verme ve son olarak mali kaygılardan ötürü ihlaller görülmektedir.

Akademisyenlik ve etik ile ilgili alanyazın taraması yapıldığında “bilimsel araştırma etiği” ile ilgili pek çok çalışma ve araştırma ile karşılaşılmasına rağmen, mesleğin genelinde etik değer yada etik kod uygulamalarına ilişkin yeterince çalışmalar sınırlıdır (Borkowski ve Welsh, 2000). Akademisyenlerin güvene ve dürüstlüğe dayalı değerler çerçevesinde çalışabilmesi için akademisyenlik mesleğinde etik kodların (Hamilton, 2002) uygulanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Akademisyenlik mesleğinde bilimsellik, öğretim, yönetim ve toplumsal sorumluluklarla ilişkili etik değerlerin güçlendirilmesi için çaba göstermek ve etik olmayan davranışlarla mücadele etmek üniversitelerimizin en önemli görevlerindedir. Etik kodların ortaya konulmasıyla akademisyenler, öğrenciye, meslektaşına, mesleğe, topluma ve bilime karşı sorumluluklarına daha rahat bir şekilde sahip çıkabilecekleri düşünülmektedir (Arıkan ve Demir, 2009).

Akademik özerkliğin ve özgürlüğün korunması için, toplumda yön verici (aydın) bir rolü olan akademisyenlerin mesleki saygınlığının sürdürülebilmesi ve nitelikli bilgi üretiminin arttırılabilmesi için etik kodlar oluşturması ve bu kodların akademinin her alanda yer bulması önemsenmektedir. Türkiye üniversitelerinde de akademik etik ile ilgili endişelerin son dönemlerde attığı düşünülmektedir (Büken, 2006). Sıkça karşılaşılan akademik ihlallerin neler olduğu bilindiği ölçüde akademik etik ile ilgili farkındalık çalışmaları şekillenecek, etik kodların oluşturulmasında bahsi geçen alanlara yoğunlaşılacaktır. Bu bakımdan yapılan çalışmada akademik ihlallerin ortaya konmuş olması akademisyenlere duyarlılık ve farkındalık kazandırma sürecine katkı sağlaması bakımından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı öğretim elemanlarının mesleki hayatlarında karşılaştıkları etik dışı davranışları öğretim elemanlarının görüşlerine göre belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: Öğretim elemanlarının görüşlerine göre;

1. Öğretim elemanlarının akademik araştırmalarında en fazla ihlal ettikleri etik davranışlar nelerdir?
2. Öğretim elemanlarının meslektaşlarıyla ilişkilerinde en çok gözlemlenen etik dışı davranışlar nelerdir?
3. Öğretim elemanlarının öğrencileriyle ilişkilerinde en çok gözlemlenen etik dışı davranışlar nelerdir?
4. Öğretim elemanlarının eğitim öğretim faaliyetlerinde en fazla gözlemlenen etik dışı davranışlar nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden “olgu bilim (görüngü bilim, fenomenolojik) deseni” kullanılmıştır. Olgu bilim deseniyle amaçlanan farkında olduğumuz, ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılmaktadır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 39).

Açık uçlu sorularla elde edilen araştırma verileri, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi ile yapılan gruplamanın yanı sıra her gruptan öğretim elemanlarının görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır, örnekler verilmiştir. Araştırmanın katılımcıları Dicle Üniversitesinde görev yapan 24 öğretim elemanıdır.

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Dicle Üniversitesinde görev yapan 24 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının unvanları ve çalıştığı birimler Tablo1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Bilgileri

Ünvan	f	Birimi	f
Prof. Dr.	5	Fen Edebiyat Fakültesi	4
Doç. Dr.	4	Mimarlık Mühendislik Fakültesi	3
Yrd. Doç. Dr.	6	Eğitim Fakültesi	8
Arş. Gör.	6	İlahiyat Fakültesi	5
Okutman	3	Meslek Yüksek Okulları	4
Toplam	24		24

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılmak amacıyla açık uçlu 4 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce etik ve mesleki etiğe yönelik alanyazın taranmış ve konu ile ilgili çalışma yapmış öğretim elemanlarının görüşleri de dikkate alınarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunun geçerliği uzman görüşlerine başvurularak sağlanmış, güvenilirliği ise içerik analizi konusunda deneyimli olan 2 akademisyene kategorilendirme işlemi yaptırılmış ve ortaya çıkan kategoriler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı katsayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (1994:64) “*Güvenilirlik= ((Görüş Birliği):(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı))x100*” formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda “*Güvenilirlik= 0.82*” olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular akademisyenlerle doğrudan görüşülerek toplanmıştır. Akademisyenlerin hiçbiri ses kayıt yöntemini kabul etmemiş ve veriler araştırmacılar tarafından görüşme esnasında not tutularak kaydedilmiştir. İdari görevlerinden dolayı fazla vaktinin olmadığını ifade eden ve farklı bir zamanda soruları yanıtlamak isteyen 4 akademisyene ise görüşme formu bırakılarak yazılı olarak doldurmaları istenilmiş ve sonraki günlerde araştırmacılar tarafından alınmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma için gerekli olan veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu görüşme formuyla toplanmıştır. Anket formunda öğretim elemanlarının mesleki hayatlarında karşılaştıkları etik olmayan davranışları belirlemeye yönelik 4 soru yer almaktadır. Öğretim elemanlarının görüşme formuna verdikleri cevaplar içerik analizi yöntemiyle ele alınmış ve yanıtlar gruplanıp çözümlenerek tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Tablolarda gruplanan ortak görüşler Görüş= G olarak kodlanmıştır. Aynı zamanda verilen örnek cümlelerin sonunda görüşlerini ifade eden kişilerin unvanları verilmiştir. Unvan kısaltmaları şu şekildedir:Okt. = Okutman, Araş. Gör. = Araştırma Görevlisi, Öğr. Gör. = Öğretim Görevlisi, Yrd. Doç. = Yardımcı Doçent Doktor, Doç. = Doçent Doktor ve Prof.= Profesör Doktordur.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada cevap aranan sorulara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1 Akademik Araştırmalarda Karşılaşılan Etik Dışı Davranışlar

Öğretim elemanlarının akademik araştırmalarda sıkça karşılaştıkları etik olmayan davranışlarına ilişkin görüşlerinin, frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir. Öğretim elemanlarına göre meslektaşlarının akademik çalışmalarında en yoğun görülen etik dışı davranışın intihal (*Alma, başkasına ait bir malı sahiplenme. Başkasının yapıtını kendisininmiş gibi gösterme,*

aşırma) olduğu tespit edilmiştir. En az görülen etik dışı davranış ise gerçek dışı veriler kullanmaktır (Tablo 2).

Tablo 2. Akademik Araştırmalarda Etik Olmayan Davranışlar

“Sizce öğretim elemanlarının akademik araştırmalarında en fazla ihlal ettikleri etik davranışlar nelerdir?”	f	%
G.1 İntihal	18	75
G.2 İntihal ve aynı çalışmayı farklı isimlerle birden çok yerde yayınlamak	2	8
G.3 Orijinallikten uzak olmak	3	13
G.4 Gerçek dışı veriler kullanmak	1	4
Toplam	24	100

Öğretim elemanların görüşlerine göre en sık gözlemlenen etik dışı davranış intihaldir. İntihale gerekçe olarak gösterilen etik dışı davranışlar akademisyen görüşlerine göre aşağıdaki şekillerde ifade edilmiştir.

“Başkasının eseri ve emeğini kendisinin gibi yayınlaması. Araştırmalarında kullandıkları kaynakları belirtmemeleri.” (G.1 Okt.)

“Dipnot kullanılmıyor, yararlanılan belge kime ait belirtilmiyor.” (G.1 Prof.)

“Bence araştırmalarda ihlal edilen etik davranışların başında istifade edilen kaynağın belirtilmemesidir. Konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmayı kendi fikriymiş gibi göstermeleridir. İntihal sayılan bu olay yönetmelikçe de usule aykırı bir tutumdur.” (G.1 Doç.)

“Bence yararlanılan kaynakların hepsini görmeden veya incelemeyen yazmak ve bazılarını da kendi düşüncesi veya çalışması imiş gibi aksettirmek.” (G.1 Yrd. Doç.)

“Yayın, bildiri, kitap vs. yazılırken kullanılan makalelerin cümlelerinin copy-paste ile olduğu gibi kullanılması. Başkasına ait çalışmayı kendi adını koyarak aynen sunup yada yayınlama. Başka araştırmacıların verilerini kaynak göstermeden yada izin almadan çalışmasında kullanma. Bazen de kişi kendi eserindeki bilgiyi aşırarak değiştirmeden başka bir eserde kullanabiliyor.” (G.1 Yrd. Doç.)

Öğretim elemanlarının çalışmalarında gözlemlenen etik olmayan davranışlardan biri de aynı çalışmayı birden fazla yerde yayınlamaya çalışmalarıdır:

“Bir bildiri, makale vs. birden çok yerde yayınlamak.” (G.2 Araş. Gör.)

“Aynı konu ile ilgili sadece isim değişikliği yaparak farklı yerlerde yayın yapması.” (G.2 Okt.)

İntihalden sonra en yoğun üzerinde durulan konu akademisyenlerin çalışmalarında orijinalliğin olmamasıdır. Öğretim elemanlarının orijinalliğin olmaması ile ilgili görüşleri:

“Birinci el kaynaklar kullanmak yerine mevcut bilgilerden istifade ederek orijinallikten uzaklaşma.” (G.3 Araş. Gör.)

“Konu tekrarlarına dikkat edilmemekte, genelde çalışmalarda hep aynı şablon kullanılmaktadır.” (G.3 Yrd. Doç.)

Akademik çalışmalarda gözlemlenen etik dışı davranışlardan biri de gerçek dışı veriler kullanmadır.

“Gerçek dışı veriler kullanmak veya verileri kopyalayıp çoğaltmak.” (G.4 Araş. Gör.)

3.2. Meslektaşlar Arası İlişkide Etik Olmayan Davranışlar

Öğretim elemanlarının meslektaşlarıyla ilişkilerinde sıkça karşılaştıkları etik olmayan davranışları belirlenmiş, frekans ve yüzde değerleri Tablo3'te verilmiştir. Öğretim elemanlarına göre akademisyenlerin meslektaşlarıyla ilişkilerinde en yoğun görülen etik dışı davranış kıskançlık, çekişme ve dedikodudur. En az görülen etik dışı davranış da bilimsel etiğe aykırı yardımlaşmadır (Tablo 3).

Tablo 3. Meslektaşlar Arası İlişkide Etik Olmayan Davranışlar

“Sizce öğretim elemanlarının meslektaşlarıyla ilişkilerinde en çok gözlemlenen etik dışı davranışlar nelerdir?”	f	%
G.1 Kıskançlık, çekişme ve dedikodu	7	29
G. 2 Acımasızca eleştiri, küçümseme, dışlama ve bencillik	5	21
G. 3 Ast-üst ilişkilerinin kötüye kullanılması	4	17
G.4 Bilimsel etiğe aykırı yardımlaşma	4	17
G.5 Bu konuda fikrim yok	4	16
Toplam	24	100

Öğretim elemanlarının ifadelerine göre akademisyenlerde meslektaşları arasındaki ilişkilerinde en fazla görülen etik dışı davranışlar; kıskançlık, çekişme içerisinde olma ve dedikodu yapmadır. Öğretim elemanlarının görüşleri örneklendirilecek olursa:

“Yüzüne dost davranıp arkasından kuyusunu kazması.” (G.1 Doç.)

“Örneğin bir meslektaşım benimle ilgili veya bir başkasıyla ilgili herhangi bir konuda düşünmediğim veya yapmadığım bir şeyi düşünmüş veya yapmış gibi meslektaşlarım arasında anlatıyor. Benimle ilgili olumsuz imaj yaratıyor. Bu bazen bilinçli bazen de bilinçsiz olabiliyor. Bunlar birer ahlaksızlıktır.” (G.1 Prof.)

“Çekememezlik, kıskançlık.” (G.1 Yrd. Doç.)

“Onları acımasızca eleştirmesi, horlaması, dışlaması, küçümsemesi. Yeteri kadar yardımlaşmaması, bencil davranması.” (G.2 Okt.)

“Unvanlarını kullanarak egolarını ön plana çıkarmak, bu yüzden sağlam dostluklar kuramamak, sosyalleşememek.” (G.2 Yrd. Doç.)

Öğretim elemanlarının karşılaştıkları diğer bir etik dışı davranış öğretim elemanlarının yetkisini kötüye kullanarak alt kademedeki öğretim elemanına haksızlık yapılmasıdır. Bu konuda öğretim elemanları görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

“Unvanca alta bulunan araştırma görevlisinin öğretim üyesi yerine derse girmesi, ödenen ek ders ücretlerinin ders yürütmeyen öğretim üyesi hanesine yazılması” (G.3 Öğr. Gör.)

“Kendi dersine araştırma görevlilerini sokmak. Kendisine verilmiş bir görevi kendisinden alt kademe unvana sahip birisine yaptırmak. (G.3 Araş. Gör.)

“Birbirlerine karşı saygıdan yoksun hareket etmekte, bir üst unvana geçen alt unvanı saymamaktadır.” (G.3 Yrd. Doç.)

Bu konuda son olarak öğretim elemanlarının bilimsel etiğe uygun olmayan yardımlaşmaları ele alınmış ve çeşitli şekillerde örneklendirilmiştir:

“Yapılan bilimsel araştırmalarında bilimsel etiğe aykırı yardımlaşmanın yapılması.” (G.4 Araş. Gör.)

“Öğretim elemanı herhangi bir dergide hakemlik yapıyorsa, ilgi alanı uyumsuzluğunu göz ardı edip, kişisel yada mesleki yakınlığını kullanarak çalışmayı değerlendirebiliyor. Bazen katkısı olmadığı halde meslektaşına yayın yapmak için çalışmalarına isim yazarak ekleyebiliyor.” (G.4 Yrd. Doç.)

3.3. Öğrencilerle İlişkilerde Etik Olmayan Davranışlar

Öğretim elemanlarının öğrencileriyle ilişkilerinde sıkça karşılaştıkları etik olmayan davranışlarına ilişkin, frekans ve yüzde değerleri Tablo4’te verilmiştir.

Öğretim elemanlarına göre öğrencilerle ilişkilerde en fazla görülen etik dışı davranışın öğrencilere hak ettiği değeri vermeme, en az görülen etik dışı davranışın ise öğrencilerde not korkusu oluşturacak davranışlarda bulunma olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Öğretim elemanlarının bu konudaki görüşleri örneklendirilirse:

“ Öğrenciye daha fazla değer verebilirler. ‘Her insan değerlidir.’ gibi bir düşünce sisteminin her öğretim elemanında oturmadığını düşünüyorum. Mesafe gerekli ama bazen de sınırını aşıyor diye düşünüyorum. Öğrencilerin bizden şefkat görmeye ihtiyaçları var. Onları dinlemeliyiz, sorularına ilgiyle cevap vermeliyiz, baştan savma olması kötü.” (G.1 Araş. Gör.)

Tablo 4. Öğrencilerle İlişkide Etik Olmayan Davranışlar

“Sizce öğretim elemanlarının öğrencileriyle ilişkilerinde en fazla gözlemlenen etik dışı davranışlar nelerdir?”	f	%
G.1 Öğrencilere hak ettiği değeri vermeme	7	30
G. 2 Öğrencileri değerlendirmede tarafsız olmama	6	25
G. 3 Çalışmalarını öğrencilerine yaptırma	4	17
G.4 Öğrencilerle ilişkilerde olması gereken disiplinin olmaması	3	12
G.5 Bu konuda fikrim yok	4	17
Toplam	24	100

“Derse gelmeyen öğretim elemanlarının öğrenciye ulaşarak onu durumdan haberdar etme zahmetine katlanmaması. Ders hakkında bilgisi zayıf olduğu halde taşra üniversitelerindeki tavra uygun olarak dersin üstlenilmesi, konunun öğrenciye anlatılması, soruların öğrenciye hazırlanması ve sınav kağıdını okumadan not verme, en iyi ile en kötü öğrenci arasındaki mesafenin çok dar ölçülmesi.” (G.1 Öğr. Gör.)

“Öğrencilere köle muamelesi yapmak. Onları küçümsemek ve her fırsatta aşağılamak.” (G.1 Yrd. Doç.)

“Öğrencilerle bir arkadaş olmaya gayret etmelidirler. Maalesef hocalarımız kendini oldukça üst seviyede görmektedirler.” (G.1 Yrd. Doç.)

“Öğrenciye gereken mesleki bilginin verilmesi yeterli değildir. Öğrenci-hoca ilişkinin belli sınırlar içerisinde olması gerekir. Tabi bunu yaparken öğrenciye hakaret etmemek gerekir.” (G.1 Doç.)

Öğretim elemanlarının öğrencilerle ilişkili olarak sergilediği sıkça gözlenen etik dışı davranışlardan biri de sınavları değerlendirirken tarafsızlığı koruyamamaktır. Bu bulguya ilişkin örnek görüşler şöyledir:

“Bir öğretim elemanı bazı öğrencileri kayırıp ayrımcılık yapması diğer öğrencilerin nefretini çeker. Bu da öğrencilerde hoşnutsuzluk yaratıp başarısızlığa kadar götürür.” (G.2 Doç.)

“Öğrenci notlarına hissi duyguların yansıtılması.” (G.2 Doç.)

“Ayrımcılık, kayırmacılık.” (G.2 Yrd. Doç.)

Öğretim elemanlarının öğrencilerle ilişkilerinde gözlenen etik dışı davranışlardan biri de öğrencilerini kişisel işlerinde çalıştırmalarıdır. Öğretim elemanlarının görüşleri aşağıda örneklendirilmiştir:

“Çalışmalarını öğrencilerine yaptırıp hiçbir katılım sunmamaları.” (G.3 Öğr. Gör.)

“Araştırmalarını ödev adı altında öğrencilerine yaptırıyorlar.” (G.3 Araş. Gör.)

“Öğrencilerini şahsi işlerinde istihdam etmesi.” (G.3 Okt.)

“Öğrencilerin kendilerinden bilgi sağlayarak (Örneğin, yapacakları çalışmalarda öğrencilere anket uygulayıp katkısını göz ardı etmek), öğrencileri belli uygulamalara maruz bırakmak -deneysel uygulamaya katmak- gibi. (G.3 Yrd. Doç.)

Öğrencilerle ilişkilerde karşılaşılan etik dışı davranışlardan bir diğeri de öğrenci ile olan münasebetlerde disiplinsizliktir. Örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

“Öğretim elemanı-öğrenci ilişkilerinde olması gereken disiplinin olmaması.” (G.4 Araş. Gör.)

“Gereksiz laubali olmak.” (G.4 Doç.)

3.4. Eğitim öğretim faaliyetlerinde Etik Olmayan Davranışlar

Öğretim elemanlarının eğitim öğretim faaliyetlerinde sıkça karşılaştıkları etik olmayan davranışları gruplanarak belirlenmiş, frekans ve yüzde değerleri Tablo 5’te verilmiştir.

Öğretim elemanlarına göre eğitim öğretim faaliyetlerinde en fazla görülen etik dışı davranış derslere yeterince önem vermemedir. En az görülen etik dışı davranış da eğitim ve öğretimi uygun şekilde sentezlemektir (Tablo 5). Öğretim elemanlarının bu konudaki görüşlerini aşağıdaki gibi örneklendirmek mümkündür:

“Sınıflarda hayat hikâyelerini derslerin yerine ikame etme.” (G.1 Öğr. Gör.)

Tablo 5. Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Etik Olmayan Davranışlar

“Sizce öğretim elemanlarının eğitim öğretim faaliyetlerinde en fazla gözlemlenen etik dışı davranışlar nelerdir?”	f	%
G.1 Derslere yeterince önem vermemek	20	83
G. 2 Bu konuda fikrim yok	3	13
G.3 Eğitim ve öğretimi sentezleyememe	1	4
Toplam	24	100

“En önemlisi dersin önemini hissettirmemesi. Bu ders gerekli ama neden?” (G.1 Araş. Gör.)

“Yeterince hazırlık yapmadan derse girme.” (G.1 Öğr. Gör.)

“Derslerine zamanında girmemek ve dersten erken çıkmak. Derste çok fazla ders dışı unsurlara yer vermek, dersi ihmal etmek. (G.1 Araş. Gör.)

“Eğitim öğretim faaliyetlerini savsaklaması, örneğin derslere hazırlıksız girmesi vs.” (G.1 Okt.)

“Dakik olmamak, derse 20 dakika geç girip 15 dakika erken ayrılmak. Blok ders işlemek adına 10 dakikada dersi bitirmek. Sınıfta az öğrenci var diye ders işlememek. Ödev verip kaynak belirtmemek.” (G.1 Prof.)

“Öğretim elemanı gireceği derse önceden hazırlanmalıdır. Yani derse önce kendisi çalışarak girmelidir. Hocanın yetersizliğini hisseden öğrencide derse karşı bir lakaytlık başlar.” (G.1 Doç.)

“Dersi işlemediği halde işlemiş gibi göstermek. Çok önemli durumlar dışında da derse asistanı gönderme. Derse geç iştirak etme.” (G.1 Yrd. Doç.)

“Uygulama derslerinin “para kazanma kapısı” olarak görülmesi ve uygulama gruplarıyla düzenli toplantılar yapmak yerine raporları bir seferde toplamaları. Raporları üstten bir bakışla puanlama.” (G.1 Öğr. Gör.)

“Eğitimi ve öğretimi sentezleyememe.” (G.3 Yrd. Doç.)

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretim elemanlarının akademik araştırmalarında en fazla karşılaştıkları etik olmayan davranış intihaldir. Alma, başkasına ait bir malı sahiplenme, başkasının yapıtını kendisininmiş gibi gösterme ve aşırma gibi anlamlara gelen intihal (TDK, 2013) akademik eserlerin doğrudan ya da dolaylı olarak aşırılması yoluyla gerçekleşmektedir. Öğretim elemanları bu durumu farklı açılardan ele almışlardır. Bunlar; öğretim elemanlarının kaynak belirtmeksizin başkasının eserini kendisininmiş gibi yayınlaması, alınan bilgi ve fikirlerde kaynağın belirtilmemesi, kopyala yapıştır yöntemiyle eserin aslını okumadan ve kaynak belirtmeden alıntı yapması şeklinde örneklendirilebilir. TUBİTAK (2006) bilimsel etik ihlallerini uydurma, çarpıtma, aşırma, duplikasyon, dilimleme, yazar adlarında değişiklik yapma ve diğerleri olarak özetlemektedir. Comas-Forgas ve Sureda-Negre (2010) intihalin artış nedenini bilgiye ulaşım yollarının artması ve kolaylaşması ve bilgi dağıtımının yaygınlaşması gibi faktörlere bağlamaktadır. Pupovac, Bilic-Zulle ve Petrovevecki (2008), akademik intihalin kültürel çevreyle de bağlantılı olabileceğini, yaygınlaşarak arttığını vurgulamaktadır.

Öğretim elemanlarının mesleki hayatlarında en fazla karşılaştıkları etik olmayan davranış kıskançlık, çekişme ve dedikodudur. Öğretim elemanları arasında görülen kıskançlık rekabet ortamını oluşturmakta ve istenilmeyen dedikodulara sebep olmaktadır. Bu durum mobbing sorununu da beraberinde getirmektedir (Deliveli, 2013). Dolayısıyla bireyin örgüte olan olumsuz tutumunu (sinizm) artıracaktır (Özgan, Külekçi ve Özkan, 2012). Bu durum; öğretim elemanlarının kıskançlık, haset, dedikodu gibi olumsuz içerikli davranış sergilemelerine neden olacaktır. Burada da etik kodlar oluşturmanın önemi ve etik duyarlılığın sağlanması gibi konulara dikkat edilmesi önemlidir.

Öğrencilerle ilişkilerde en sık rastlanan etik dışı davranış; “öğrencilere yeterince değer vermeme” şeklinde ifade edilmiştir. Bu durumun farklı şekillerde ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Örneğin; öğrencileri küçümsemek, derse gelmeyeceğini öğrencilere bildirmemek, öğrencilere hakaret etmek gibi davranışlar sayılabilir. Akademisyenlerin sorumlu oldukları çevrelerden biri öğrenci grubudur. Bu yönüyle akademisyenler meslekleri itibarıyla öğrenci ile mutlak bir ilişki içindedir. Öğretim elemanlarının öğrencileri bağımsız birer birey olarak görme onların kendilerini geliştirmelerine katkı sağlama şeklinde bir yaklaşım, öğrencilerin bağımsız ve özgüvenli bireyler olarak yetişmelerini kolaylaştırmaktadır (Aktan, 2004: 88). Bu yönüyle öğretim elemanlarının öğrenciye karşı sorumluluklarının ve türlü davranışlarının etik kodlar açısından incelenmesi önemlidir. Arıkan ve Yılmaz, (2009) akademisyenlerin öğrencileriyle olan ilişkileri bağlamında 18 etik kod belirlemiştir. Bunlardan bazıları; akademisyenler öğrencilerini küçük düşürücü tutum sergilemezler, sınav kâğıtlarını yeterince okumadan sonuçlandırmazlar, kendi yerine araştırma görevlerini derse göndermezler, rasyonel olurlar, derse giriş çıkış saatlerini gözetirler, kaynak kitap tavsiye ederken sadece öğrenci menfaatini gözetirler vs.

Eğitim öğretim faaliyetlerinde en fazla karşılaşılan etik olmayan davranış ise derslere gereken önemin verilmemesidir. Bu davranışın farklı şekillerde ortaya çıktığı araştırma bulgularından anlaşılmaktadır. Bunlar; dersin gerekliliğini ifade edememe, derse hazırlıksız gitme, dersi içeriğine uygun anlatmama, dersin süresine dikkat etmeme gibi davranışlardır. Yine akademisyenlerin derslerde uygulama haricinde öğrencilere konu anlattırması, ödevlendirme yoluyla not vermesi, dersin amacını aşarak politik veya ideolojik tartışmalara girmesi, değerlendirme ölçütlerinin asılsız olması vs. etik olmayan ve sıkça gözlenen davranışlar olarak belirtilmiştir. Kumral’ın (2009) öğrencilerin akademisyenlere dönük bakış açılarıyla ilgili yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu hususta öğretim denetçiliği sorumluluğunu üstlenen fakülte yöneticilerinin gereğini yapmayarak ihmalkârlığı da göz ardı edilmemelidir. Yurtdışında bazı üniversitelerde kabul gören bir uygulama olarak Türk kamu üniversitelerinde de verilen derslerin başarı ölçütünün ortaya konması ve akademisyenlerin değerlendirilmesiyle ilgili bir sistemin uygulanmış olması (Yeşiltaş ve Öztürk, 2000) bu problemlere farklı bir çözüm getirebilir.

Bilimsel çalışmalarda birçok etik dışı uygulamanın eğitim eksikliğinden kaynaklandığı bilinmektedir. Bu durum yapılan yanlışın, yanlış olduğunun bilinmemesi nedeniyle tekrarlanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle işin eğitim boyutu giderek daha ön plana çıkmaktadır (Uçak ve Birinci, 2008). Bilimsel sahtekârlığın önlenmesinde üç temel yaklaşımın önemli olduğunu vurgulayan Kansu (1994) bunları; araştırmacıların eğitim ve öğretimi, araştırmacılar üzerindeki baskıların azaltılması ve

mali baskıların azaltılması olarak sıralamaktadır. Akademik yaşamda bilimsel etik davranışların kazanılma sürecinde lisansüstü eğitim önemlidir. Akademisyenlerin yetişme sürecinde etik disiplin alanları yeterince vurgulanmalıdır. Öğretim üyeleri lisansüstü eğitimdeki öğrencileri için mesleki etik bağlamında onlara rol model olmalarıdır. Öğretim üyelerinin öğrencilere yeterince danışmanlık sağlamaları soruna çözüm bulmak açısından önemlidir. Aksi durumda bu etik ihlallerin tekrarlanarak çoğalmasına ve meşrulaşmasına zemin hazırlayabilir.

Etik ihlaline sebep olan hususlardan biri de araştırmacılar üzerindeki çevresel baskıların genel ifadelerde bile kaynak göstermeyi zorunluluk haline getirmesidir. Yapılan araştırmalarda genel geçer ifadeler de kullanılsa kaynağın gösterilmesi zorunluluğu hissedilmektedir (Günel, 2010). Yazarlar fazla kaynak göstererek çok fazla kaynaktan yararlandığı, dolayısıyla kaliteli bir yayın yapıldığı yanılgısına düşebilmektedir (Bülbül, 2004). Bu durumun araştırmacıları hem duplikasyona teşvik ettiği hem de özgün ifadelerden uzaklaştırdığı düşünülmektedir.

Çok fazla yayın yaparak görevde çabuk yükselme, ün yapma gibi kaygıların da bilimsel etik ihlallerini tetiklediği düşünülmektedir. Yine akademisyenlerin kıskançlık ve rekabet içerisine girmiş olmaları ve bu anlamda baskı hissetmeleri kısa yoldan çok yayın yapma yollarını aramalarına neden olmaktadır. Bu durum etik ihlallerini de tetiklemektedir (Bülbül, 2004; Günel, 2010).

Akademik ortamlarda görülen etik dışı hallerin önlenmesi için yapılan çözüm önerilerinde Arıkan ve Yılmaz (2009) etik kodların oluşturulması ve bunların sıkça vurgulanması gerektiğinden bahsetmektedir. Kansu (1994) ise araştırmacıların yeterince danışmanlık hizmeti alması, istatistiki anlamda araştırmacılara yardımcı olunması, yayın öncesinde denetimin sağlanması ve atıfların kontrolü gibi öneriler sunmuştur. Uçak ve Birinci, (2008) ise bu önerilerin sadece lisans ve lisansüstü programlarda değil, başlangıçtan itibaren tüm eğitim faaliyetlerinde etik kültürün oluşturulması gerektiğini belirterek öğrencilere verilen ödevlerin dahi değerlendirilirken bu ölçütlerin göz önünde bulundurulmasını önermiştir.

Son olarak, mesleki etik bağlamındaki ihlalleri azaltmak için denetim mekanizmasının güçlendirilmesi, gerekirse bununla ilgili bağımsız bir kurul oluşturulması ve tespit edilen ihlaller için alınan kararların caydırıcı olması önerilebilir. TUBİTAK'ta var olan "araştırma ve yayın etiği" gibi kurulların güçlendirilmesi, Çin'de 2007'de kurulan "bilim ve ahlak komitesi" benzeri bir komitenin oluşturulması, ABD'de uygulanan öğrenciler için davranış sözleşmesi gibi alternatifler etik ihlallerinin önlenmesinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktan, C., (2004). *Nasıl Bir Üniversite?* İstanbul: Değişim Yayınları
- Arıkan, H., Demir, G, Y. (2009). Akademisyenlik ve Etik: Uygulamalar Üzerine Toplumsal Bir Değerlendirme. *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Ekim 2009. "Toplumsal Dönüşümler Ve Sosyolojik Yaklaşımlar"*. Adnan Menderes Üniversitesi, *AYDIN*
- Arslan, A., (1994), *Felsefeye Giriş*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Atayman, V. (2005). *Etik*. İstanbul: Donkişot Yayınları
- Aydın, İ. (2002), *Yönetişel Mesleki ve Örgütsel Etik*, Pegema Akademi Yayıncılık, Ankara
- Borkowski, S. C., & Welsh, M. J. (2000). Ethical practice in the accounting publishing process: Contrasting opinions of authors and editors. *Journal of Business Ethics*, 25(1), 15-31.
- Büken, N. Ö. (2006). Türkiye örneğinde akademik dünya ve akademik etik. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 37(3), 164-170.
- Bülbül, T. (2004). Bilimsel Yayınlarda Etik. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(15), 53-61.
- Comas-Forgas, R., & Sureda-Negre, J. (2010). Academic plagiarism: Explanatory factors from students' perspective. *Journal of Academic Ethics*, 8(3), 217-232.

- Dağlı, A., Akyıldız, S. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İlköğretim Denetmenlerinin Etik Davranışları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2009), 27-38
- De George, R. T. (2003). Ethics, academic freedom and academic tenure. *Journal of Academic Ethics*, 1(1), 11-25.
- Deliveli, K. (2013). Üniversitelerde Mobbing Mağduru Kadın Yöneticiler. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1).
- Gözütok, D. (1999). Öğretmenlerin Etik Davranışları. *The Third International Conference on Teacher Education Almost 2000: Crises and Challenge Teacher Education*. Juhn 27- July 1. Beit Berl Collage, Israel
- Günel, İ. H. (2010). Yayın etiği ve sorunları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi.
- Gündüz, Y., Coşkun, S. Z. (2012). Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 13, Sayı 1, Nisan 2012, Sayfa 111-131*
- Hamilton, N. W. (2002). *Academic ethics: Problems and materials on professional conduct and shared governance*. Greenwood Publishing Group.
- Kansu, E. (1994) Dünya'da ve Türkiye'de Bilim, Etik ve Üniversite (s.71- 75). *TÜBA, Bilimsel Toplantı Serileri 1*, Ankara: TÜBA
- Kırel, Ç. (2000). *Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması*. Eskişehir: T.C Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Kuçuradi, İ (2003). Etik ve "Etikler". *TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri Sayı 423 - 2003*
- Kumral, O. (2009). Öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının davranışlarına yönelik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 92-102.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. 2. Edition London: Sage Publication.
- Özdemir, M. (2008). Kamu Yönetiminde Etik. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 2008, Ss. 179-195*.
- Özgan, H., Külekçi, E., & Özkan, M. (2012). Analyzing of the relationships between organizational cynicism and organizational commitment of teaching staff. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 196-205.
- Özmen, F., Güngör, A. (2008). Eğitim Denetiminde Etik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 9 Sayı:15 (137-155)*
- Pelit, E., Güçer, E., (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Etik Olmayan Davranışlara Ve Öğretmenleri Etik Dışı Davranışa Yönelten Faktörlere İlişkin Algılamaları. *Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl: 2006 Sayı: 2*
- Pupovac, V., Bilic-Zulle, L., & Petrovecki, M. (2008). On Academic Plagiarism in Europe. An Analytical Approach Based on Four Studies. *Digithum*, 10, 13-19.
- TDK (Türk Dil Kurumu), (2013). <http://tdkterim.gov.tr/bts/> 18.02.2013 tarihinde erişilmiştir.
- TÜBA (2001). Bilimsel araştırmalarda etik ve sorunlar. 18.02.2013 tarihinde <http://www.tuba.gov.tr/tr/yayinlar/tuba-bilim-ve-dusun-dizisi/1142-bilimsel-arastirmada-etik-ve-sorunlari-10.html> adresinden erişildi.
- TÜBİTAK (2006). Bilimsel dergilere gönderilen makalelerde dikkat edilmesi gereken noktalar. 18.02.2013 tarihinde <http://journals.tubitak.gov.tr/genel/brosur.pdf> adresinden erişildi.
- Uçak, N., Birinci H. (2008). Bilimsel Etik ve İntihal. *Türk Kütüphaneciliği* 22, 2 (2008), 187-204

- Yeşiltaş, M., & Öztürk, Y. (2000). Öğretim elemanlarının ders vermelerindeki başarılarının değerlendirilmesi sisteminin Türk kamu üniversitelerinde uygulanabilirliği üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.